

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKEGA NARODA
POSREDOVATELSTVO
Organ of and published by the Slovene National Society

Narodna in Zdravstvena služba (izvir Chicago) in Kanada
\$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta, \$1.00 na četrt leta; in Chicago
in Ohio \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.37 na četrt leta.
Subscriptions rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Ohio \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Črna oglasa po dogovoru. Skupni dopis iz narodnih
glasnikov ne vračajo. Rokopisni listi (letice, po-
stavi, drame, pesmi itd.) se vračajo poštepisno, če
je priložila pošta. Manuscripte of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vas, kar ima stik s Nacim
PROSVETA
3007-40 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke

Lep izgled za novo društvo
SNPJ v Sharonu

Sharon, Pa.—Moji dopisi so
čedalje bolj redki, čim pa začnem
pisati, tedaj pa napišem kar par
kolon. Nekaterim se moji dopi-
si dopadejo in nekaterim se ne
dopadejo. Pa kaj hočem. Vsem
ni še nikdar nihče ustrigel, kako
naj neki jaz dosežem ta rekord.
Veste, pa tudi meni ni vselej vse
prav, zato se večkrat mažem z
tisto božjo mastjo, da mi odleže,
četiudi nič ne pomaga: revež je
tisti, ki se mora na ta način ma-
zati in odgovarjati.

Popolnoma simpatiziram z
Barbičem in Zidanškom ter z
nekaterimi drugimi, ker nanje
leti z vseh strani, ampak oni se
znajo dobro odrezati in svojim
nasprotnikom povedo kar jim
gre. Zadnjič mi je sapa prine-
sela na uho besede, češ kaj vraga
se pa postavlja, saj je bil vedno
proti, sedaj pa je za. Seveda,
večini se je treba pokoriti, ker
to je demokratično. Nisem pa
"prištiman" kot nekateri, ki se
jeziijo, če ne gre po njihovi volji.

Na predzadnji seji društva
262 SNPJ se je razpravljalo o
vprašanju, da se ustanovi angle-
ško poslušajoče društvo. Nekat-
ri so predlagali, da se določi par
članov, ki bi šli na agitacijo, a
ni bilo nič izbranega. Pozneje
sem se dogovoril z Jožetom Gr-
mom in Albinom Cvelbarjem, da
gremo mi trije na delo in dolo-
čili smo dan. Albin nama je ob-
ljubil vozilo prostovoljno, to je
brez stroškov, kajti avto ima in
zraven gasolinsko postajo, v nji
pa toliko gasolina, da ga celo
drugi prodaja. Nama da ne bo
nič računal. Tako se je zgodilo.
Dan 1. maja je bil izbran za agi-
tациjo, da se ustanovi angleško
poslušajoče društvo SNPJ za to
naselbino.

Najprej smo se ustavili pri
mr. in mrs. Gorenc, ki imata si-
na. Ni bilo treba dosti prigo-
varjanja, oče in mati sta mu do-
volila, sin pa je rekel, da itak
namerava stopiti v kako društvo,
le boji se, da ne bi mogel zma-
govati prispevkov, ker slabo de-
la, ampak da bo že šlo, saj mu
bosta pomagala včasih ata in ma-
ma. In fant se je vpisal. Mi
trije smo se seveda štel med
srečne. Ta pridobitev nam je
dala korajžje in rekli smo: "No,
saj bo šlo! Le naprej!"

Ustavili smo se pri mr. in mrs.
Trojar, ki imata hčerke. Ena
nam je prišla odpriat in nas po-
vabila, naj vstopimo. Kje je
oče, sem vprašal. Vselej naj-
prej vprašam za hišnega gospo-
darja, potem šele za gospodinj-
jo. Nekaj je popravljal čez cesto in
hčerka je šla ponj. Kmalu se je
vrnila, seboj pa je privlekla ne-
ko čudno vozilo brez koles, da je
zgledalo kot sani. Bila je to ne-
ke vrste misica, na nji pa ružna
kapljica. "Pomagajte si," je de-
jala, "ata pa kmalu pride." Ko-
maj smo vsak enega izpraznili,
je prišel gospodar, ki je želel ve-
diti, kaj hočemo. Povedali smo
mu, da vince smo že dobili, sedaj
pa naj nam da še svojo hčerko,
da se vpiše v novo društvo. Nj-
ni ugovarjal in hčerka je tudi
bila zadovoljna. Gospodar je
dejal, da ima dve hčeri za dru-
štvo, le da ene ni doma, ali bi jo
vseeno lahko vpisali v društvo.
Lahko, sem odgovoril, boljše pa
bo menda, da še enkrat pridemo,
ko bo doma (to pa zato, ker ima-
jo dobro kapljico in so postrež-
ljivi).

Nato smo se ustavili pri No-
vakovih. Oče, mati in hči so bi-
li doma, sedeli so v družinski so-
bi. Mati je čitala Majski Glas,
ki ga je odložila. Na kratko
sem jim razložil našo misijo.
Noben ni ugovarjal, hčerka pa
je pripomnila, da je že bila v
društvu, vsled slabih delavskih
razmer pa je pustila, kaj če se
spet kaj takega pripeti. Dali
smo ji korajžje. Vpisala se je.
Tako smo dobili že tri člane. Če
bo šlo tako naprej, smo si misli-
li, bo dober uspeh.

Pot nas je peljala v Wheatland
k mesarju in groceristu Novaku.
Bil je sam doma in očitno se
ni dobro počutil. Povedal je, da
ga večkrat muči revmatizem.
Kje pa je družina? Žena je šla
počivati, ostali pa so se odpravili
s trukom gledat baseball, vrne-

jo se pa okrog šestih. Povemo
mu namen našega obiska, on pa
je rekel, da je prav, pridimo pa
pozneje, nato pa dostavil, da nje-
govi bi morali iti vsi v društvo.
Dal nam je dodatno korajžje.
Spotoma stopimo k Speku, poz-
neje pa se vrneimo. Spekovo
hčerko smo pridobili v društvo.
Torej smo pridobili že štiri de-
kleta in enega fanta! Pa sem re-
kel, da bodo dekleta prevladale
fante in da so dekleta bolj ko-
rajžna kot fantje.

Šli smo naprej, mimogrede pa
se ustavili pri Tonetu Zidanšku.
Trkam in trkam, a nobenega
glasu. Že prej sem slišal, da je
Tone bolan. Spomnil sem se do-
godka, ko je bil pred par leti tu-
di bolan, pa sem stopil k sosedu
in kmalu je Tone prirajžal s po-
tno torbico z agitacije za Prosveto.
Pozneje sem izvedel, da je
bil bolan, žena pa ga je baže ta-
ko razjezila, da se je odpovedal
podpori in se podal na potovanje,
vem pa ne, če je res ali ni. Tudi
sedaj smo stopili naprej, potem
pa se vrnil. Opazili smo, da je
ključ v vratih, nakar smo odprli
in z "apstesa" se je slišal glas:
"Kaj hočete, kdo ste?" Nato pa
je bilo slišati hojo in pa palico
ob pod. Kaj hočemo? Well, po-
gledat smo te prišli, ker smo si-
lišali, da si bolan, smo odgovori-
li. Kje je žena? Šla je k hčeri,
ki se je pred časom omožila in
sedaj imajo goste, on pa je ostal
doma. Tone je jamral in nam
pokazal svojo bolno nogo, nato
pa me vprašal, zakaj nisem pri-
šel na velikonočne klobase. Po-
vedal sem mu, da sem bil zadr-
žan. Nič ne de, saj jih imam
še, je dejal Zidanšek, le skuhati
jih je treba. Mi trije smo se za-
dovoljili kar s surovimi, kajti
ura je kazala že štiri popoldne.
Kdor jezika špara, kruha strada,
pa sem rekel, naj kar prinese
klobasjo dobroto. Tone je od-
drsal po klobase. Mislim, da
bo prinesel vsakemu eno, v res-
nici pa je prinesel samo eno
samcoto klobaso, ampak ta je
bila tako velika kot konjski ko-
mat. Vsi trije smo se dobro na-
jedli in še nam je ostalo. Po-
tem lahko sami sodite, dragi čit-
atelji, kako velika je bila. Se-
veda smo snedli tudi štruco kru-
ha. Pripomnil sem, da tisti, ki
je tako mojstrsko naredil to
klobaso, zasluži patent, tista ma-
mica, ki jo je dala Tonetu, naj
pa ostane zdrava še mnogo let.

Seveda je bil Tone radoveden,
kaj nas je vendar prineslo
okrog. Brž smo mu razložili
naš namen, da smo na agitaciji
za novo društvo, morda pa ve za
katere kandidate. Dejal je, da
morda dobimo starejšo hčer nje-
gove žene.
Od Toneta smo se poslovili in
se napotili k družini Shain, a ni
bilo nikogar doma. Postalni smo
nekam žejni, kajti po klobasem
prigrizku človeka rado žaja, pa
smo zavili v Slovenski dom, kjer
je vsak izpraznil par kupic ječ-
menove, nato pa spet v Wheat-
land, nazaj k Novakovim, ki so
bili doma. Naš razgovor je se-
veda nanesel na vprašanje no-
vega društva. Objeleli so, da
mogoče pozneje. Nato smo se
ustavili pri družini Martina Za-
garja in njegov sin se je vpisal.
Tako smo prvi dan naše agitacije

dobili pet članov. Nato smo spet
določili dan naše nadaljnje agita-
cije 15. maj. Vpisal se je Tho-
mas Dimoff. Obiskali smo tudi
zeta Franka Okorna. Ker smo
jih obiskali dopoldne, so še spa-
li, kajti prejšnji večer se je v
Domu vršila zabava, kjer so se
dalj časa pomudili, pa so v nede-
ljo dopoldne spanje nadomestili.
Vrnili smo se popoldne in tokrat
so že bili pokonci. F. Okorn nam
je postregel z dobro kapljico in
dal zetu korajžje, da se je tudi on
vpisal v društvo. Nato smo se
ustavili pri mrs. Biček. Tam
imajo hčerko in mati jo je vpi-
sala v angleško poslušajoče dru-
štvo, ki se sedaj snuje.

Tisto popoldne je hitro minilo in
treba je bilo z delom prenehati,
odnehali pa le nismo, temveč
sklenili, da nadaljujemo naše za-
početno delo. Dne 21. maja smo
obiskali Novakove, po domače
Šoškarjeve, in vpisala sta se Wil-
liam in Stanley Novak, oba že
oženjena mlada moža in pridna
gospodarja. In spet smo šli k
Shainovim, kjer se je vpisal Ru-
dy Shain.

No, smo rekli, sedaj smo pa že
na konju, kajti vseh skupaj smo
dobili že 11 članov! Vpisala pa
se je tudi Josephine Godina. To-
rež 12 novih članov! Društvo se
bo ustanovilo in mislim, da za
julij se bo pobiral prvi assement,
do takrat pa še nadalje agitiraj-
mo, da bo čim več novih članov.
Obiskali bomo še vse one, ki so
nam obljubili sodelovanje. Vsek-
ar, ki se je dosedaj vpisal, je tudi
vplačal en dolar na račun, če se
skesa, zgubi "aro", drugače pa
se pršteje k njegovemu asse-
mentu.

Če bo le mogoče, bomo uredili
tako, da se priredi slovesen spre-
jem vseh novih članov v novo
društvo SNPJ. V ta namen bo-
mo povabili tudi glavnega pred-
sednika SNPJ, da jih on vpelje
in zapriseže v društvo in jedno-
to. Kdor se ni vpisal in se želi
vpsati, naj to stori čimprej, da
bo sprejet zaeno z ostalimi novo-
pristopnimi člani. Vstop je prost
in zdravniška preiskava, plačate
pa le assement, pa boste zavarova-
ni za slučaj bolezni, nesreče in
smrti. Kako žalostno je, ko čit-
amo skoro vsak dan, da je tega
ali onega zadela nesreča ali
smrt, pa ni bil pri nobenem dru-
štvu. Za majhen assement ste
zavarovani pri dobri organizaci-
ji Slovenski narodni podporni
jednoti, ki nudi izredno dobre
ugodnosti v zavarovalnici in tu-
di delavsko izobrazbo.

Sedaj poteka leto dni, odkar
sem se odpravil na obisk stare
domovine. Tam v beli Ljubljani
sem videl tudi dr. Juro Adlešiča,
ljublanskega župana, a govoril
nisem z njim. Ko se je sredi
maja mudil v Clevelandu, sem
slišal njegov govor po radiu. Za
trenutek se mi je zdelo, da sem
spet v Ljubljani in med svojo
doma. Kar videl sem ljublan-
ski rotovž, ko je župan dejal, da
tam vihra ameriška zastava, ka-
kor danes slovenska po cleve-
landskih ulicah. Tisto ameriško
zastavo so leta 1919 podarili
Ljubljani ameriški Slovenci. Ob
koncu je pozdravil vse v domo-
vini in tukaj. Tudi jaz pozdrav-
ljam ob moji obeltnici obiska
stare domovine vse tam preko
velike luže z upanjem, da se spet
vidimo.

Dne 23. maja so obiskali našo
naselbino rojaki iz Milwaukee.
Wis. Mr. Trečkan, znani tra-
govci, ki vodi mesnico in groce-
rijo, je pred 30 leti živel v Sha-

ronu še kot samec in tukaj je
takrat delal. Sedaj, po 30 letih
odsotnosti, se je namenil, da obli-
šče svoje prvo ameriško bivali-
šče in svoje ožje prijatelje. Ta-
krat je stanoval pri znani družini
Joe Paulinich, pri kateri se je
sedaj najprej ustavil. Joe ga je
povedel še k drugim rojakom, k
Gorenčevim in k drugim, nazad-
nje pa sta ga Paulinich in Math
Gorenc pripeljala v Slovenski
dom, kjer je Trečkan vprašal za-
me, pa so mu rekli, da delam.
Dejal je, da bo počakal, da pri-
dem z dela. Ob treh me je prišel
sin čakati pred delavnico in mi
povedal, da me trije čakajo v
Slov. domu, ki so prišli iz Mil-
waukeeja. Nisem si mogel ta-
koj misliti, kdo naj bi bili, nato
pa sem se spomnil, da sem lani
bil skupaj v stari domovini s
Trečkanom. Vozili smo se sku-
paj z njim in z njegovo ženo in
hčerko v domovino in nazaj, pa
je takrat obljubil, da pride letos
na obisk v Sharon, kjer je pred
30 leti živel. Besedo je držal in
prišel. "Potretal" je in kmalu
odšel. Z njim je bil njegov zet
Leo Zežekner, ki vodi v Milwau-
keeju taverno. Z njima je bil
tudi znani milwauški gostilničar
Frank Kragel, dolgoletni član
SNPJ. Objeleli sem jim, kadar
bo mogoče, da jih tudi jaz obli-
ščem. Paulinich in Gorenc in
žene so milwauške rojake spre-
mili z avti do Youngstowna,
Ohio.

Zidanšek in Barbič pa ga res
pihneta vsak s svojo sliko v Pro-
sveti. Nekateri pravijo, da bi
morala imeti v priznanje nekak-
še medalje, kar pa ni potreb-
no, kajti obe sliki sta dovolj lepi
in oba sta fajn fanta.

No, sedaj sem pa spet dopis
tako grozno raztegnil, da je jo! I
Saj sem že takoj v prvih vrstic-
ah povedal, kadar začnem pisa-
ti, da ne morem nehati.

Anton Valentinčič, 262.

"Škandal" v Milwaukeeju
Milwaukee, Wis.—Našo mil-
wauško metropolo je pred nekaj
dnevi obiskal—kaj mislite kdo?
Predsednik Združenih držav?
Oh, kaj šel! To ne bi bilo nič po-
sebnega za nekatere rojake.
Obiskal nas je (obiskal je naše
narodnjake) sam gospod "žu-
pan" bele Ljubljane v spremstvu
clevelandskega pogrebniika Anto-
na Grdine, ki je, kako bi rekel—
no ja, druga visoka oseba, prvi
za županom, ker on je "firer" ti-
stege kulturnega vrta, s katerega
je zbežala soha nevernika
Cankarja in naredila prostor
svetniku Baragi.

Ta velevažna vest je bila ob-
javljena v slavnostni številki tu-
kajšnjega Obzora. Sedaj pa k
stvari. Ta list Obzor imenuje
dr. Adlešiča "predstavnik na-
šega naroda" v stari domovini
oziroma v Ljubljani, menda za-
to, ker ima župansko službo.
Ampak list ni pojasnil, da tega
župana niso izvolili Ljubljanci
ni na pošten demokratični način,
kakor se to vrši v Ameriki, pač
pa ga je nastavila vlada oziroma
črnodarje v Jugoslaviji. Torej
dr. Adlešič v resnici predstavlja
le starokrajako birokracijo ozi-
roma žandarskega šefa Korošca,
ne pa kakšnega naroda, ki ga ni
nikdar volil.

V svojem slaspospevu temu
možu Obzor piše, kako so se ro-
jaki po drugih naselbinah preri-
vali, da bi prišli v bližino tega
"predstavnik naroda" in se mu
poklonili, istočasno pa brdsko to-
ži nad milwauškimi rojaki, ker
se niso pobrigali, da bi bili po-
slali vsaj kakšno deputacijo dru-
štvenih uradnikov kot prave za-
stopnike tukajšnjih Slovencev,
da se poklonijo dr. Adlešiču in
mu poljubijo roko.

Res—sramota in škandal! Naš
mili narod se je že toliko navzel
tiste preklete čikaške politike,
sovražne vsaki diktaturi, da se
ne briga več za poklone pre-
stavnikom srbske birokracije v
starem kraju! Obzor dalje po-
roča, da je dr. Adlešiča posebno
zanimalo finančno stanje naših
podpornih organizacij. Hm! JS-
PZS \$300,000, SNPJ pa kar se-
dem milijončkov! Hm, čedne
vstotice! Bankrotirana starokraj-
ska birokracija bi si jih znala
privoščiti. . . Pa visoki življenj-
ski standard navednega ameri-
škega delavca je zanimal dr. Ad-
lešiča. Če je mož pri tem mislil
na korupirano birokracijo v
(Dolje na 2. strani.)

Pogovor s temi in onimi

Ivan Molek

Srečen stari kraj!

"Pri nas nimamo ropov in ne roparskih
padov, nimamo nobenih razporok in noben
avtomobilskih nesreč. . ."

Tako je rekel dr. Juro Adlešič, ljublan-
ski komisar, dne 24. maja t. l. v razgovoru s
kajškim županom Kellyjem, kakor je poro-
čalaški dnevnik Chicago Daily News. Žu-
pan Kelly, ki ve toliko, kako je v naši stari do-
movini, kolikor vemo mi, kako je na planetu Ma-
su, je seveda dobil vtis, da je Slovenija ozi-
ma Jugoslavija najsmrečnejši kraj pod soncem.
Nobenih ropov in roparskih napadov, noben
razporok in nobenih avtinskih nesreč! Če je le
pomislil, koliko ropov se dogaja v Chicagu,
liko razporok izmeljejo sodišča in koliko av-
tomobilskih nesreč, smrtnih in drugih, se pri-
peti tukaj je moral ves poparjen povesiti oči in glavo po
svojim srečnim in presrečnim kolegom iz Lju-
bljane!

Čikaški župan Kelly lahko zavida ljublan-
čanki čikaški prijatelji dr. Adlešiča, ki so
dili gosta po svojih bezmentih in drugih
škrih krajih—vedo bolje, če hočejo. Saj čit-
starokrajake liste, svoje katoliške liste, iz
terih Amerikanski Slovencev dnevno poznati-
je novice iz Jugoslavije. In s temi ponaj-
je Amerikanski Slovenec grdo kontradiktoren
dr. Adlešiča!

V manj ko dveh mesecih—od 1. aprila do
maja t. l.—je Amerikanski Slovenec poroča-
tucatno ropov in roparskih umorov ter o
najstih avtomobilskih nesrečah v Sloveniji!

Razumeti je treba, da napram Ameriki je
malenkost, toda proporno z majhnim prebi-
stvom Slovenije je to dosti. Kaj, če bi v
rem kraju imeli na vsake štiri prebivalce po
avto, kakor ga imajo v Združenih državah.
Koliko nesreč bi bilo tamkaj? Prav toliko
poročno, kakor v Ameriki!

Slovenski katoliški tisk sam večkrat tar-
porasti zločinov v stari domovini po svetlo-
vojni; tako ogabni so ti zločini v mnogih
merih, da čisto nič ne zaostajajo za onimi v
zemstvu.

Kako je to, da sme dr. Adlešič postaviti
laž lastne katoliške liste?

Edino glede zakonskih ločitev je dr. Ad-
le v pravem. Ni pa povedal vzroka! V stari
movini nimajo zakonite civilne razporeke,
kršna je v Ameriki. Če bi bila tamkaj civil-
razporeka dovoljena, stavim sto centov na
enemu, da bi bilo v Sloveniji proporno
toliko ločitev kot jih je v Ameriki!

Komunistični jezuiti
in strahopetci

V Pittsburghu še vedno tajijo, da so komu-
sti. Naivno pišejo, da njihov list je "klas-
protifašistov, ki so lahko socialisti, komu-
ali pa niso pri nobeni stranki." To je tako po-
zorno, da so sami v zadreg izaradi svoje ne-
ne strahopetnosti.

Povedali smo že, da golega in negativne
protifašistične lista ni treba med nami. Je
že imamo leta in leta STIRI izrazito protifa-
stične slovenske liste v Ameriki, v zadnjih letih
smo pa dobili še dva izrazito protifašisti-
na lista, torej jih imamo SEŠT; poleg tega
še dva lista, o katerima se lahko reče vsaj
danes, da sta protifašistična. Skupaj OŠB
listov. Ali ni to dovolj za primeroma peko-
naših ljudi?

Saj vendar lahko vidi vsako otroče. Ne
protifašistični list se je pojavil zato, ker je
set let ni bilo med nami nobenega KOMU-
STIČNEGA lista. Hrvaški komunistični
nički Glasnik, ki NE TAJI, da ni komunistični
priporočila Slovencev SAMO pittsburski pla-
dasi lahko ve, da imamo Slovenci najmanj
protifašističnih listov. Kdor ni slep, lahko
vidi. . .

Pittsburski "nezmotljivi" strahopetci so
še enkrat vrezali. Pravijo, da je Prosveta
"praktično pomagla" nazadnjakom v Penn-
vaniji do zmage, ker ni hotela agitirati za Ko-
nedyja! Prosveta je torej odločilna politič-
sila v Penni! To ni več smešno, je skrajno po-
pidno. Na načelni strani pa Prosveta ne po-
krukašte oportunistične "linije"—namreč
"linije", po kateri so komunisti v Nemčiji
sovali v bivšem parlamentu s hitlerjanci
proti socialistom!

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 3. junija 1918)

Domače vesti. V Virginiji, Minn. je
rojak dobil 90 dni zapora, ker je pri delu
rudniku rekel, da trije Avstrijci lahko na-
pejo 300 Američanov. . .

Delavske vesti. V Coloradu je bilo iz-
več sto rudarjev zaradi spora z unijo.
Sectovna vojna. Nemski ofenziva ob Mar-
je bila ustavljena. Nemci so imeli ogromne
gube.

Sovjetska Rusija. Čiterin, komisar za
nanje zadeve, je poslal Franciji oestro me-
hitevačo, naj pošlje domov ruske vojaške
ki so na francoskem bojišču.

Družina brezposelnega delavca v "sedeči" stavki v mestni hiši
v Clevelandu, O.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

glasovilo, ki oddaja prirodno glasovito tuje kapitalu v iz-
kazanje, med tem ko si mora
glasovito iskati zasluga
glasovito, da preživi sebe in svoj-
kdo ve?

Vedno sem bil za lep sprejem
glasovito, ki jih narod res pošlje v
glasovito, da ga zastopajo, pa naj
glasovito ali onega prepričanja,
glasovito izkazovanje časti človeku,
glasovito zastopa jugoslovanske biro-
glasovito diktatoru, ki je v glav-
glasovito ljudstvo iskati zasluga
glasovito, da morajo naši krvni
glasovito in sestre trpeti toliko rev-
glasovito v domovini, je pa sramota,
glasovito delo hlapčevanja so zmogli
glasovito ljudje, ki so bili ro-
glasovito za hlapce.

Joe Vidmar, 234.

glasovito zupan obtožen
glasovito, Pa. — Po mnenju
glasovito, ki jih narod res pošlje v
glasovito, da ga zastopajo, pa naj
glasovito ali onega prepričanja,
glasovito izkazovanje časti človeku,
glasovito zastopa jugoslovanske biro-
glasovito diktatoru, ki je v glav-
glasovito ljudstvo iskati zasluga
glasovito, da morajo naši krvni
glasovito in sestre trpeti toliko rev-
glasovito v domovini, je pa sramota,
glasovito delo hlapčevanja so zmogli
glasovito ljudje, ki so bili ro-
glasovito za hlapce.

glasovito zupan obtožen
glasovito, Pa. — Po mnenju
glasovito, ki jih narod res pošlje v
glasovito, da ga zastopajo, pa naj
glasovito ali onega prepričanja,
glasovito izkazovanje časti človeku,
glasovito zastopa jugoslovanske biro-
glasovito diktatoru, ki je v glav-
glasovito ljudstvo iskati zasluga
glasovito, da morajo naši krvni
glasovito in sestre trpeti toliko rev-
glasovito v domovini, je pa sramota,
glasovito delo hlapčevanja so zmogli
glasovito ljudje, ki so bili ro-
glasovito za hlapce.

na Notranjskem še druge zani-
mivosti, a žal, prešlo so v tuje
roke: Postojna, Idrija, Vipav-
ska dolina itd. Če bo kamera po-
snela le nekatere omenjene za-
nimivosti, se bo trud gotovo na-
plačal.

Ze parkrat sem v Prosveti o-
menil potrebo in koristi združ-
nih prodajal. Delavske združ-
ne trgovine morejo koristiti le
delavcem. Zadržnost v je de-
lavcem potrebno zlasti sedaj v
teh mizernih časih in veliki dra-
ginji. Tako so nam potrebne za-
druge kakor slepu vid. Pa se bi
vprašali, kako to, da med našim
naprednim delavstvom tukaj, ki
ga ni malo, ni zanimanja, da se
bi zavzelo za svojo združno
prodajalno. Kaj je temu vzrok?
Ali je delavstvo zadovoljno s
tem, kar imamo, ali nima zav-
panje v svoje organizacije? Mor-
da pa ni sposobnosti? Vsega je
med delavci, glavna zapreka pa
je začetek. Najprej je treba pre-
magati oviro brezbrzičnosti in
zainteresirati ljudi za to korist-
no idejo. Vsak začetek je težak,
tako tudi ta.

Najboljši argument v prilog
zadruham je v tem: če se upa
pričeti trgovino posameznik, za-
kaj se ne bi upala skupina orga-
niziranih delavcev? Nobenega
razloga torej ni, da se ne bi med
nami ustanovila delavska za-
družna trgovina, od katere bi i-
meli koristi vsi delničarji in od-
jemalci. Le pričeti je treba. Zga-
nim se in zainteresirajmo ostale
v to koristno in potrebno
stvar, pa bo šlo. Življenjske po-
trebinske kupujemo vsi. Ker jih
kupujemo v privatnih trgovini-
nah, zakaj jih ne bi v združni,
dobiček pa se bi razdelil med
zadružnike in odjemalce. Tako
trgovina bi imela stalne odje-
malce, in če bi bile v nji cene
iste kot v privatnih, bi tem hi-
treje rastle kapital in od tega bi
imeli dividende vsi zainteresi.
V naši veliki slovenski naselbini
se bi zlahka prigraslilo za usta-
novitev zadruge najmanj 300
ljudi. V osnovni sklad naj bi
vsak plačal \$25, kar bi zneslo v
skupni vsoti \$7500, vsekakor
dovolj kapitala za začetek. Ku-
povali bi življenjske potrebščine
v zadruhi po nižjih cenah, zra-
ven tega pa bi investirani kapi-
tal stalno rastle in se v enem le-
tu popetoril. Gospodarske usta-
nove so nam delavcem neodhod-
no potrebne, kakor nam je po-
trebna skupna delavska politič-
na moč in industrijske unije.
Vsi oni, ki se za stvar zanimajo,
naj pridejo k meni na dom (723
S. 7th st.) in naj se vpišejo, ka-
dar pa bo dovolj prijavljenih,
bomo v ta namen vložili po \$25
v banko, da se zadruha uresniči.

Joseph Ule.

Francija bo kupovala
stroje v Ameriki

Pariz, 2. jun. — Z namenom,
da poveča produkcijo bojnih le-
tal, bo Francija kupovala stroje,
ki jih potrebuje v to svrhu, v
Ameriki. Program, ki ga je vla-
da večer objavila, predvideva
potrošitev tri in pol milijarde
frankov za ojačanje letalske si-
le. Od te vsote bo šlo za naročila
ameriških strojev 900,000,000
frankov.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

Avtna unija
objavila račune

**V zadnjem pol letu ime-
la večje izdatke ko
dohodke**

Detroit, 2. jun. — Avtna unija
UAW je sledila zgledu krojaške
unije ILGW in objavila svoje
račune za zadnje polovico leta
1937. Finančno poročilo je ob-
javil njen tajnik-blagajnik Geo.
F. Addes.

V omenjenem času je imela
\$822,899 dohodkov, stroškov pa
\$1,068,789. Plače organizator-
jev in uslužbencev so znašale
\$218,294, njih stroški pa \$127-
571. Sedem glavnih uradnikov
je prejelo \$12,414 plače in \$11-
938 stroškov. Njen predsednik
Homer Martin je prejel \$1961
plače in \$2794 stroškov. Pod-
predsedniki unije, pet po števi-
lu, in tajnik-blagajnik so preje-
li nekoliko manj.

Članarina CIO je znašala
\$82,531, stroški za publikacijo
svoje glasila United Auto
Workerja \$77,595, kampanja za
organiziranje Fordovih delav-
cev \$73,904, prispevki za stav-
karje \$42,494, publiciranje po-
sebne izdaje Sinclairjeve brošu-
re "The Flivver King" \$13,117,
potrebščine \$63,738, izdatki za
urač \$53,874, prispevki za poli-
tično kampanjo ob času zadnjih
občinskih volitev v Detroitu
\$36,000, za Workers Alliance
\$7000, \$22,902 pa je potrošila
za financiranje vzgojnega de-
partamenta.

Krojaška unija ILGW je na
primer lani potrošila za vzgojni
departament \$177,924.

Avtna unija je v omenjenem
času prejela \$565,002 rednega
asesmenta, kar znači, da ga je
plačalo 269,000 članov — brez-
poselni člani so prosti asesmen-
ta. Izrednega asesmenta je pre-
jela \$70,278, pristopnine pa \$74-
836.

Na zadnji seji, ki je trajala
skoraj tri tedne, je glavni odbor
unije sprejel dalekosežni pa kon-
struktivni program za ojačanje
unije. Od vseh novjših unij
CIO je avtna unija najbolj de-
mokratična in najbolj militant-
na. Njeno članstvo ima veliko
več besede kakor pa članstvo ka-
tereke druge unije.

**Kompanija dala
koncesije uniji**

**Stavka kavčukarskih
delavcev končana**

Akron, O. — (FP) — Stavka
v tovarnah Goodyear Rubber &
Tire Co. je bila končana, ko je
družba pristala na skoro vse za-
hteve stavkarjev in obljubila, da
se bo pogajala z unijo v svrhu
sklenitve pogodbe.

Cez 3000 kavčukarskih delav-
cev se je na masnem shodu iz-
reklo za preklic stavke v mo-
mentu, ko je bila mestna polici-
ja pripravljena na obnovev na-
pada na pikete. Policijo bi pod-
pirala tudi armada milijnikov,
katere je governor Davey poslal

v Akron. Okrog 60 stavkarjev
in simpatizirajočih je bilo ranje-
nih v policijskem napadu na pi-
kete na dan pred sklenitvijo pre-
mirja.

Allan S. Haywood, pokrajini-
ski direktor CIO v New Yorku,
je na shodu urgiral stavkarje,
naj odobrijo poročilo stavkovne-
ga odbora. Uradniki unije so
obdoličili župana L. D. Schroy-
ja in governorja Daveyja, da
pomagata kompaniji v boju pro-
ti uniji.

"Napad na pikete je bil upri-
zorjen po načrtu, ki ga je izde-
lala kompanija in katerega sta
odobrila župan in governor," so
izjavili uradniki unije. "Izjaviti
so hoteli stavkarje na ceste, da
bi se spopadli s policijo. Poslu-
žili so se Girdlerjeve formule
pri razbijanju stavke, da glo-
mijo unijo, kar pa se jim ni po-
arečilo. Mi ne bomo dopustili, da
bi člani naše unije postali žrt-
ve."

Dasi je Goodyear Rubber &
Tire Co. priznala kavčukarsko
unijo kot predstavnico delavcev
pri kolektivnih pogajanjih, je
ta edina velika družba v Akro-
nu, ki ne obtuje svojih tovarn
na podlagi spisane pogodbe.

Sklenjeno premirje med unijo
in kompanijo določa, da 16 de-
lavcev, kateri so bili premešče-
ni v druge departamente in je s
tem družba kršila starostne pra-
vice, dobijo nazaj stare položaje.

**Možnost stavke pri
Hearstu v Chicagu**

**Casnikarski gild apelira
na javnost za pomoč**

Chicago. — Pri dveh Hearst-
ovih dnevniki v Chicagu, He-
rald-Examinerju in Evening
Americanu, se kuha stavka ča-
snikarjev in upravnih usluž-
bencev. Članstvo casnikarske
unije pri Hearstu je že avtorizir-
alo eksekutivno, naj uredi vse
potrebno za stavko.

Do te situacije je prišlo radi
novih masnih odslovitvev pri o-
beh listih. Z antiunijsko gonjo
je Hearst ponovno prišel v Chi-
cagu na predvečer glasovanja
upravnih in izvršilnih usluž-
bencev glede vprašanja, ka-
tera organizacija naj jih zastop-
a pri kolektivnih pogajanjih.
Večina casnikarjev in drugih u-
službencev spada v casnikarski
gild. Proti gildu se bori večje šte-
vilo poklenih unij ADF, ki si
hočejo delavce razkosati med se-
boj, čeprav večina nima niti ene-
ga člana med njimi. Zaslusanje
glede volitev se je pričelo zadnje
dni pred pokrajinskim delav-
skim odborom.

Hearst je pred nekaj meseci
pod pretnjo stavke podpisal ko-
lektivno pogodbo za uredniški
štab pri obeh listih, glede ostal-
ih uslužbencev pa je obljubil, da
se bo ravnal po volji večine. Ta-
krat je bil pristal tudi na delav-
ske volitve. Obvezal se je bil tu-
di, da ne bo nobenega člana od-
slovil brez posvetovanja z gild-
dom.

Hearst pa je na svoj karakte-
ristični način snedel besedo in
tudi kršil pismeno pogodbo. Zad-
nje dni je zopet odslovil 43 u-
pravnih uslužbencev in nekaj
casnikarjev. Od lanskega polet-
ja, odkar je konsolidiral upravo
obeh listov, je odslovil že okrog
450 uslužbencev, med njimi vo-
ditne člane čikaškega casnikar-
skega gilda.

Unija zahteva konec odslovi-
tev in vrnitev dela vsem, ki so
bili odslovljeni radi unijskih ak-
tivnosti ali brez dovolj tehtnih
vzrokov. Več teh slučajev je
predložila pokrajinskemu delav-
skemu odboru. Ako se Hearst ne
pobota z gildom in preneha s
svojo antiunijsko gonjo, je mož-
nost, da bo oklicana stavka pri
obeh listih.

Casnikarski gild apelira na
posameznike in na vse delavske
organizacije, naj zahtevajo od
Hearstovega ravnatelja Samuela
Leviya, da se takoj pobota z un-
ijo. Čitatelje urgira, naj bojkoti-
rajo Hearstove liste, dokler de-
lavcem ne prizna pravice do or-
ganizacije in preneha s anti-
unijsko politiko.

Naročila mladinski list, naj-
boljši mesečnik za slovensko mladi-
dino

Slovenska Narodna Podpora Jednota
263-48 So. Lawrence Ave.
Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR
IZVRSILNI ODBOR:

Franci Cehak, predsednik	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vidar, gl. tajnik	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
Lavrence Gradich, pomoč taj.	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic, gl. blagajnik	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic, drugi distriktni podpredsednik	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic, tretji distriktni podpredsednik	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic, četrti distriktni podpredsednik	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:

Andri Vidrih, prvi podpredsednik	609 Russell Ave., Johnston, Pa.
Frank Holba, drugi podpredsednik	823 E. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Pichler, 3. prvi distriktni podpredsednik	Box 157, Stroudsburg, Pa.
Carlisle Karach, drugi distriktni podpredsednik	3657 W. 4th St., Cleveland, Ohio
John Grahic, tretji distriktni podpredsednik	614 Todd St., La Salle, Ill.
Edward Toman, četrti distriktni podpredsednik	Box 424, Wabashburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:

Math Petrovich, predsednik	323 E. 15th St., Cleveland, Ohio
Franci Cehak	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vidar	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
Donald J. Lotrich	323 E. 15th St., Cleveland, Ohio
John Grahic	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
John Grahic	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

POBORNKI ODBOR:

John Grahic, predsednik	614 W. Hay St., Springfield, Ill.
Frank Holba	10411 Mushka Ave., Cleveland, Ohio
John Grahic	Box 157, Stroudsburg, Pa.
Frank Vratich	323 E. 15th St., Cleveland, Ohio
John Grahic	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

NADZORNI ODBOR:

Frank Holba, predsednik	823 E. 15th St., Milwaukee, Wis.
Frank Holba	823 E. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Grahic	3657 S. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Vesti s Primorskega

Ljudsko gibanje. — Poročali
smo že, kako se tržaški listi pri-
tožujejo nad nazadovanjem ro-
jstev v Trstu. Te dni je buletin
centralnega statističnega urada
in Rimu objavil podatke, po kate-
rih se je število prebivalstva v
vseh Juljski Krajini v prvih 3
mesecih t. l. povečalo za 2895,
tako da je v celoti že prekorači-
lo 1 milijon. Naravni prirastek
pa je znašal le 589 ljudi. Poseb-
no zanimivo je, da je znašal v
štirih glavnih mestih dežele
(Trst, Pulja, Reka in Gorica)
naravni prirastek prebivalstva
v teh 3 mesecih 4 ljudi, čeprav
znaša skupno število njihovega
prebivalstva dobri dve petini
prebivalstva vse dežele.

Stečaj v marcu. — Po urad-
nih podatkih je bilo v Juljski
Krajini v mesecu marcu razgla-
šenih 6 velikih in 7 malih steč-
jev, pri katerih je znašalo skup-
no kritje primanjkljaja 30 od-
stotnih protestov je bilo v tem
mesecu prijavljenih 1872 na
skupni znesek 749,000 lir.

Arrestacija na meji. — V tol-
minskih gorah so obmejni mili-
cniki, kakor poroča "Gazzettino",
pred dnevi v dramatičnih okol-
činah aretirali 83 let starega I-
vana Grovca, doma nekje na Hr-
vatskem. Prišel je čez mejo po
skrivnih potih. Ko je opazil mili-
cnike, jim je poskušal ubežati.
Vendar so ga dohiteli, aretirali
in odpravili v tolminske zapore.

**Na Logu v Trenti se maje star-
ri leseni most.** Ljudje so že
pričeli mlaliti na to, da bi most
na svoje stroške sami popravili,
ker pri bivski občini doslej ni bi-
lo mogoče doseči kredita za to
nujno delo. Kakor sedaj poro-
čajo italijanski listi, je vlada iz-
jemno prispevala za popravilo
mostu 8000 lir.

**Škocijanska jama, v kateri se
izgubljala Reka, bo, kakor vse ka-
že še letos vsa preurejena in o-
lepečana.** V jami bodo zgradili nov
most čez Reko in izravnali velik
prostor, na katerem bodo pripra-
vili plesališče. Pred dnevi so na
tem prostoru s minami pognali
v zrak nekaj skal. Ljudje se pre-
cej zanimajo za ta dela, ki bodo
bržkone v nekaj tednih že dovr-
šena. Morda se bo potem obisk
Škocijanske jame vendarle pove-
čal.

Drogovi za zastave

V goriškem podeželskem cen-
tru nobenega fašističnega zveza v
teh letih menda ni razvila tako
intenzivnega delovanja, kakor v
kanalškem predelu dežele in to
največ po zaslugi kanalškega in
kalskega podestata inž. Emilia
Caesnega. Med najnovejšimi
akcijami stranke v teh krajih je
tudi postavljanje velikih drogov
za zastave po posameznih vaseh,
ki jih posvečajo raznim v Abesi-
niji ali pa drugod padlim doma-
čim fašistom. Inicijativa za po-
stavljanje drogov za zastave je
izšla že lani iz vrst kanalških
fašistov. Po nekaterih krajih, ka-
kor v Kanalu in Kalu, so jih že
postavili. Letošnje pomladanske
nedelje bodo v kanalski in kalski
občini posvečene fašističnim ma-
nifestacijam, v okviru katerih se
bodo drogovi za zastave posveti-
li svojem namenu. Listi, ki ob-
širno poročajo o vsem tem, po-
sebej naglašajo, da občini zaradi
teh drogov ne bosta prav nič ob-
remenjeni, ker so fašisti med
občani zbrali dovolj sredstev za

kritje vseh stroškov. V obeh ob-
činah jih bo ta mesec postavile
skupno 14. Prvega izmed
njih so postavili in tudi že posve-
tili v Kostanjevici, ob kateri
postavljeni v Levpi, Kanalškem
Lomu, Koprivlju, Avčah, Roč-
nju, Mariji Celju, Bodrešu, Mor-
skem, na Vrhu, v Kambrekem,
v Zavrju, Srednjem in Murovcih.

V Tolminu so karabinjerji 12.
maja aretirali 24 let starega Fri-
derika Škočirja, o katerem so
dognali, da se je brez potnega
lista odpravil čez mejo. Škočir
se je pred kratkim vrnil. Kara-
binjerji so ga oddali v tolminske
zapore.

**Sovjetska Rusija spre-
jela načrt za umaknitev
inozemcev iz Španije**

(Nadaljevanje s 1. strani.)

klega leta obsodil napade na ne-
utrjena mesta in pobiranje ci-
vilistov, toda podvzel ni še no-
bene akcije proti japonskim mi-
litaristom in letalcem, ki upri-
zarjajo navale.

Tokio, 2. jun. — Japonska
drago plačuje invazijo kitajske-
ga ozemlja. Vojna na Kitajskem
stane Japonsko povprečno \$5-
000,000 na dan in je doslej po-
trošila dve milijardi dolarjev.
Stroške nosi japonsko ljudstvo
v obliki visokih davkov in vsa
znamenja kažejo, da se bo ja-
panska finančna in gospodarska
struktura zrušila, če bo vojna
še dolgo trajala.

**Liberalni profesor
izgubil službo**

Dallas, Tex. — Dr. John C.
Granbery ne bo več poučeval fi-
lozofijo na univerzi Southwest-
ern v Georgetownu, ker je bil te
dni odslovljen radi svojega radi-
kalizma. V znak protesta so stu-
dentje potem obseli stavniko na
administracijsko poslopje, v ka-
terem posluje reakcionarni pre-
sednik univerze dr. H. C. Bur-
gin. Profesor Granbery je bil
odslovljen, ker je v ospredju bo-
ja za civilne svobodščine in pra-
vico delavcev do organizacije.
On je predsednik Delavske ob-
rambne lige v Texasu. Pred ne-
kaj leti je izgubil službo v Texas
Technological College, ker je za-
govarjal javno lastništvo javnih
naprav in se s tem zameril jav-
nonapravnim magnatom.

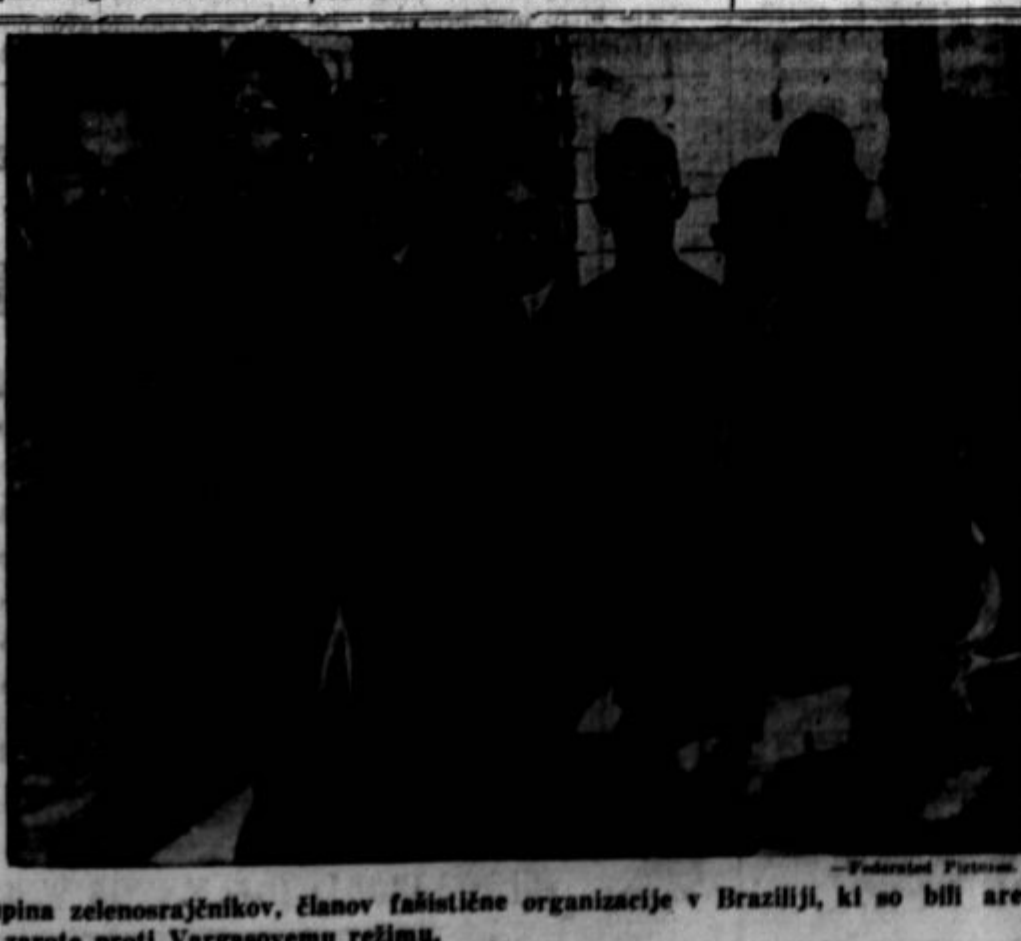
**Kompanija obtožena
ustrahovanja delavcev**

Kansas City, Mo. — Klavni-
ška družba Cudahy Packing Co.
je bila obtožena ustrahovanja
delavcev, ki so stopili v unijo Ja-
nited Packing House Workers,
katera je včlanjena v Odboru za
industrijsko organizacijo. Ob-
tožba je bila vložena pri pokra-
jinskem uradu federalnega de-
lavskega odbora. Unionisti pra-
vijo, da jih kompanija sili v "ne-
odvisno" unijo, ki je pod njeno
kontrolno.

**Cez tisoč delegatov na
protivojnem kongresu**

(Nadaljevanje s 1. strani.)

protivojni program in da ima
vsaka skupina pravico, da raz-
vije in propagira svoj dalekosež-
nejši program. To se predvsem
tlačje socialistov, ki so aktivni v
tem gibanju.

Skupina zelenosrajčnikov, članov fašistične organizacije v Braziliji, ki so bili aretirani na obtožbo zarote proti Vargasovemu režimu.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s opicgom — Prevajali Vladimir Levčič

Nu, gospoda, naj bo tako, le naj se umika-jo, spoštljivo ali ne, toda za moje grešno oko je genijalni umetnik napravil ta konec ali v napa-du otroško nedolžno krasnomiselnosti ali pa sa-mo iz strahu pred tedanjim cenzuro. Zakaj če bi vpregli v to trojko samo njegove lastne ju-nake, Sobakjeviče, Nozdrjove in Čičikove, ne bi dospeli s takimi konji do nikakega pamet-nega cilja, kogarkoli bi posadili za voznika! In to so vendarle še nekdanji konji, ki jim je da-leč do današnjih, mi imamo še vse drugač-ne ...

Tu je prekinil govor Ipolita Kiriloviča plo-skanje. Liberalnost primere z rusko trojko je ugajala. Res je, da se je utrgalo samo nekaj plo-skov, tako da se predsedniku niti ni zdelo po-treba zagroziti občinstvu z "izpraznjenjem dvo-rane" in se je samo strogo ozri na ploskače. To-da Ipolit Kirilovič je bil ohrabren: dolej mu niso bili še nikoli ploskali! Toliko let niso ho-teli poslušati človeka, zdaj pa se mu je iznena-da ponujala prilika, da si da duška pred vso Ru-sijo!

"In res," je nadaljeval, "kaj je ta rodbina Karamazovih, ki si je mahoma zaslužila tako žalostno slavo po vsej Rusiji? Morda od sile pretiravam, toda vidi se mi, da se v sliki te rodbine svetlikajo nekatere obče osnovne prvi-ne naše sodobne inteligentne družbe — o, ne vse prvine, in tudi svetlikajo se samo v mikro-skopski obliki, 'kakor sonce v majhnih kapljici vode', a vendar se je nekaj zazrcalilo, vendarle se je nekaj razodelo. Pogledajte tega nesreč-nega, razuzdanega in razvratnega starca, tega 'rodbinskega očeta', ki je toli žalostno končal svojo pot. Rojen plemič, ki je pričel svojo karijero kot siromaken priiskodnik in z nenad-no in nepričakovano ženitvijo pograbil majhen kapitalček kot otrok, izprava neznan sleparček in priliznen burkač, s kaljo umstvenih zmō-žnosti in to ne baš slabih; pred vsem pa oduh. Z leti, to je, vzporedno z naraščanjem kapita-lčka, postaja hrabrejši. Poniževanje samega sebe in prilizovanje izginjata, ostaja samo še porogljiv in hudoben cinik in sladkostrastnik. Njegova duhovna stran je vsa pokvarjena, že-ja po življenju pa nenavadno velika. Nazadnje pride do tega, da ne vidi v življenju ničesar razen sladkostrastnih užitkov in tako uči tudi svoje otroke. O kakršnihkoli duhovnih obvez-nostih ni niti govora. Posmehuje se jim, svoje otročičke vzgaja na zadnjem dvorišču in je ves-el, da mu jih spravljajo izpred oči. Kar čisto starca: apes moi le deluge.

Vse to pomeni nasprotje pojmu o grajanu ter popolno, da, celo sovražno oddvojitve od družbe, češ: 'Za stran mene naj vse svet zgori, samo da bi meni dobro.' In njemu je dobro, on je povsem zadovoljen, on kopni po tem, da bi tako preživel še dvajset ali trideset let. On oslepri svojega rodnega sina in za njegov de-nar, za materinsko dediščino, ki mu jo noče predati, odbija njemu, svojemu sinu, ljubico.

Ne, nočem prepuščati obrambe ljubezni njegovega velenadarjenemu zagovorniku, ki je prišel iz Petrograda. Sam povem resnico, saj tudi jaz razumem neizmerno ogorčenje, ki ga je bil nakopil v sinovem srcu. Toda dovolj, dovolj o tem nesrečnem starcu, dobil je svoje plačilo. Mislimo pa vendarle tudi na to, da je bil to oče in sicer eden izmed očetov naše dobe. Ali žalim našo družbo, če rečem, da je bil celo eden izmed mnogih sodobnih očetov? Jaj, koliko jih je med sodobnimi očeti, ki se samo ne izražajo tako cinično kakor ta, ker so bolj vzgojeni in bolj naobraženi, v resnici pa imajo do malega tisto filozofijo kakor on. A naj bom pesimist, naj bom. Saj smo se že pogodili, da mi oprostite. Dogovorimo se na-prej: ne verjemite mi, ne verjemite, govoril bom, a vi mi ne verjemite. A dajte mi vzlic temu, da vam povem, kar mi je na srcu, vzlic temu ne pozabite nekaterih mojih besed.

Toda pogledajte tudi otroke tega starca. Eden sedi pred vami na zatožni klopi, o njem velja vse, kar bomo še govorili, ostale omenim le mimogrede. Izmed teh ostalih je najstarejši eden izmed sodobnih mladih ljudi z blešččo naobrazbo, z dokaj močnim razumom, ki pa ne veruje v prav ničesar več; premnogokaj je že zavrgel in pogazil v življenju, prav tako ka-kor njegov oče. Vsi smo ga slisali, v naši druž-bi je bil prijazen sprejet.

Svojih nazorov ni skrival, narobe, povsem

narobe, in prav ta mi tudi daje pogum, da zdaj dokaj odkrito izpregovorim o njem, seveda ne kot o zasebniku, ampak samo kot o članu rod-bine Karamazovih. Tukaj, v predmestju, je snoči umrl kot samomorilec neki bolehen idiot, ki je močno zapleten v to zadevo, bivši sluga in morda tudi postranski sin Fjodora Pavlovi-ča: Smerdjakov. On mi je v preiskavi s histe-ričnimi solzami pripovedoval, v kakšno grozo ga je pripravil mladi Karamazov, Ivan Fjodo-rov, s svojo duhovno neobzdanostjo, češ: 'Po njihovem je vse dovoljeno, karkoli je mo-či storiti na svetu, in nič ne sme biti več prepo-vedano odtihod—vidite, tako so me zmerom učili.' Videti je, da je bebec zaradi tega nauka, ki mu je bil vtepen v glavo, tudi končoveljav-no izgubil pamet, čeprav ste vsekako vplivali na njegov umstveni razkroj tudi njegova bož-ja in v vsa ta strašna katastrofa, ki se je zgo-dila v njihovi hiši. Toda temu idiotu je ušla tudi zelo, zelo zanimiva opazka, ki bi bila v čast tudi pametnejšemu morilcu, nego je bil on, in prav zato sem jel tudi jaz govoriti o tem:

'Če je, mi je dejal, 'kateri izmed sinov z zna-čajem bolj od ostalih dveh podoben Fjodoru Pavloviču, tedaj je to on, Ivan Fjodorovič.'

S to opazko prekinem karakteristiko, ki sem jo pričel, ker bi smatral nadaljevanje za ne-rabljučutno. O, nočem izjavljati nadajnih za-ključkov in kakor vran krakati mladi usodi sa-mo pogube. Še tukaj, v tej dvorani smo danes videli, da neposredna moč resnice še vedno živi v njegovem mlademu srcu, da brezverstvo in nra-vstveni cinizem, bolj podedovanega nego pri-dobljena s lastnim miselnim naporom, še nista zadušila v njem čustven rodbinske vdanosti. In za tem drugi sin, o, ta je še mladenič, v svoji pobožnosti in krotkosti živo nasprotje mrko razkrajajočih svetovnih nazorov svojega brata; on si prizadeva, da bi se tako rekoč prižel k 'na-rodni načelom ali k temu, kar v nekaterih teoretskih zakonih našega mislečega razumni-štva označujejo s to besedo. On, vidite, se je oklenil samostana; toliko da se ni sam ostrigel in postal menih. V njem, se mi vidi, se je ne-kam nezavedoma tako zgodaj že izrazil tisti plašni obup, s katerim se dandanes toli mnogi v naši nesrečni družbi, prestrašeni po njenem cinizmu in razuzdanstvu in zmotno pripisujo-če vse zlo evropski prosveti, kakor sami pravijo, odvrtačo k 'domači grudi' in se tako rekoč mečejo v njen materinski objem, nalik otro-kom, ki so se ustrašili prikazni in ob usahlili praih oslabele matere koprne po tem, da bi vsaj mirno zaspali, čeprav za vsi življenje, samo da ne bi videli grozot, ki jih plašijo.

Jaz s svoje strani želim blagemu in nadarje-nemu mladeniču vsega dobrega; želim mu, da se mladostna lepota njegove duše in njegovo stremljenje k narodnim načelom ne bi pozneje, kakor se toli rado zgodi, izpremenili po nra-vstveni plati v mrk misticizem, po grajski pa v top šovinizem—dve lastnosti, ki grozita na-rodu morda s še večjo nesrečo nego celo pre-zgodnji razkroj zbog lažno umevane in brez truda pridobljene evropske prosvete, za kakrš-nim boleha njegov starejši brat.

Za šovinizem in misticizem sta se spet oga-sila dva ali trije ploski. Kakopak, Ipolit Kiril-ovič se je bil v navdušenju zaletel in vse, kar je govoril, je imelo vobče le malo opravka s stvarjo, o kateri so razpravljali, ne glede na to, da je bilo dokaj nejasno izraženo; toda sušič-nemu in zagrenemu možu se je kar od sile ho-telo, da bi si saj enkrat v življenju olajšal srce. Pri nas so potlej govorili, da ga je vodil pri ka-rakteristiki Ivana Fjodoroviča celo nerahloču-ten nagib, ker ga je bil ta enkrat ali dvakrat javno potolkel v prepiru: Ipolit Kirilovič da si je bil to zapomnil in se je hotel zdaj maščevati.

Ne vem, ali je moči sklepati kaj takega. Vse-kako pa je bilo vse to samo uvod; nadaljnji go-vor se je bolj naravnost približal stvari.

'Toda evo tretjega sina sodobnega rodbin-skega očeta,' je nadaljeval Ipolit Kirilovič: 'on sedi na zatožni klopi, on je pred nami. Pred nami so tudi njegova dejanja, njegovo življenje in njegova dela: odbila je ura in vse se je raz-grnilo, vse je prišlo na dan. V nasprotju s 'evropotvom' in 'narodnimi načeli' svojih bra-tov je on nekako tiati, ki predstavlja neposred-no Rusijo—o, ne vse, Bog ne daj, da bi bila to vsa! In vendar, evo je, to je naša 'Rasjejuška', saj kar diši po njej, kar čutiš jo, matuško.

(Dolje prihodnj.)

Poročni prstan

P. Hambledon

"In zdaj bova odrinili deset dolarjev in jo bova mahnila k vedeževalki. Kaj ne?" je dejala mrs. Vinova, ko sta polizali svoj jagodov sladoled.

"Mojemu možu to ne bi bilo nič prav," je odgovorila Klara.

"Tu in tam je treba narediti tudi kaj takšnega, kar meču ni po volji," je menila Hetty Vinova. "Čeprav se v načelu strinjam s tem, da naj bo žena mo-žu podrejena. A vi svojega mo-ža malce preveč razvajate. Na-vsezadnje ima ženaka vendar svobodno voljo in vi povrh še

— svoj denar. Včasih se čudim, da ste se z njim poročili. Z deže-le ste, kaj ne?"

"Da," je rekla Klara, ki si je že sama pogosto zadala to vpra-sanje. Zakaj se je poročila z O-skarjem? Vinova ji je odgovori-la. Ker je bila z deže, in ker je bil Oskar odvetnik njene te-te in je dobro poznal njene pre-moženjske razmere. In ker jo je zasnubil in si jo prisvojil ... In tako sta zdaj mr. in mrs. Cam-beyeva v Strangleyu. Strangley je veleimenitno predmestje.

"Zara je zelo priznana, tak skrijte vendar svoj poročni pr-stan, Klara. Zakaj bi ji poka-zali, da ste poročeni?"

Poslušaj — poslušnost ji je bila že v krvi — je spravila Kla-

ra svoj poročni prstan v ročno torbico. To pa ni madame Zare-niti za trenutke prevaralo, kajti takoj je opazila beli obroček na Klarinem prstancu. Iz otožnih črt okoli njenih ust je ročno za-ključila: da ima njen mož zanj-vo vse premalo časa, da je pogosto nataknen, da naj si pa tega ni-kaar preveč ne jemlje k srcu, kaj-ti kmalu, prav kmalu bo mladost zahtevala in dosegla svojo pra-vico ...

Še pozneje v avtobusu — mo-rala je še nekaj nakupiti za go-spodinjstvo — se je morala Kla-ra smejati. Oskar razkrajljiv in robot? Ne, a rad ukazuje in mrzlo gleda — pravica mladosti, ne, tako daleč ne bo nikoli pri-šlo.

Oskar je sovražil otroke. In mladost sploh. Zaničeval jo je, kakor da bi on nikoli ne bil mlad: Morebiti pa res nikoli ni bil ...

Tako — poročena torej ni, je ugotovil mladi mož, ki ji je se-del v avtobusu nasproti. Bil je velik in malce naprej štrleča brada ga je delala okornega, a vse so ublažila mehka usta. Navdušeno je gledal Klarin prsta-nec, ki na njem ni bilo prstana. Bil namreč ni tako prebrisan ka-kor vedeževalka in ni opazil be-lega obročka. Samo pomislil je: Moram jo spoznati. Tolikokrat jo je že videl. Stanovala je v drugi ulici. Vendar že se mu je ponudila prilika, da jo spo-zna. Ni bil med tistimi ljudmi, ki radi dolgo odlašajo.

Klara je izstopila na isti po-staji. Bila je skromna, vitka in mlada. Obložena je bila z zavoj-i. Najbrže ima doma bolno ma-ter, je pomislil mladi Smedley. Tisti odurni človek z rdečim no-som kakor pijanec, ki jo je po-gosto spremljal, je očito njen oče. Stavim, da strahuje vso hi-šo! S kopico zavojev v rokah je Klari pri izstopu spodrnilo. Pri priči se je znašel ob njeni stra-ni, ji pomagal, da je vstala, in jo s prijetnim glasom poprosil: "Ali vam smem malo pomaga-ti? Stanujem v sosednji ulici."

"O, prosim! Samo ... " Tega mladeniča ni vendar še nikoli vi-dela.

Čisto mirno in kakor bi bilo samo po sebi razumljivo, je po-bral vse zavojčke. Da ni more-biti tat, je pomislila Klara. Ali pa kakšen nezaposlenec, ki bi rad svojem kaj prinesel domov. Na-to sta se začela pogovarjati in nič več ni sumila, da je tat. Na-sprotno, spoznala je, da je zelo ljubezni mož. Začelo je priti.

"Kolikokrat sem vas videl, vselej ste nosili zavoj," je dejal. "Ali ne bi mogli stvari telefon-sko naročiti ali pa koga poslati ponje?"

"Najbolje opravim, če vse po-trebno sama nakupim," je de-žala Klara, kakor ji je zmerom pri-digal Oskar. "Sploh pa manjše trgovine na dom niti ne dostav-ljajo."

"To sicer drži," je dejal Pe-ter Smedley. Torej je revna ... Skoraj razveselil se je tega; ze-lo ga bo zabavalo, da jo bo la-hko obdaroval. Bil je še mlad mož in bodočnost je še odprta ležala pred njim. Že si jo je predstavl-jal v majhni hišici s skromnim vrtičkom! Ona bo gospodinjila, on bo pa skrbel za vrt. Spočetka bosta kajpak morala varčevati, pozneje pa ...

"Tu stanujem," je rekla Kla-ra, "in najlepša hvala." "Če bi mi hoteli zaupati, kdaj boste spet vlekli zavoj, vam bom prišel pomagat," je dejal Peter. "Ali bova pa šla kateri-krat v kino? Usodil si vas bom po vseh pravih povabiti. Moje ime je Smedley, razen tega Pe-ter, Peter Smedley. Kličete me Peter — in vi ste miss — miss ..."

"Missis," je rekla Klara. "Naj-brže ste me z nekom zamenjali. Kaj ne? Zbogom!" Preden je vstopila, se je še enkrat obrnila, Peter je pa stal še zmerom na istem mestu, ka-kor bi bilo treščilo vanj. Le ka-ko mu je prav za prav prišlo na misel, da je neporočena, čeprav je imela cel kup zavojev? Aha, slučajno je pogledala in opazila, da nima prstana na roki in spre-letel jo je sladek, skrivnosten strah. Kdor je to roko pogledal, ni videl roke Klare Cambyeve iz Strangleya. Ta roka je bila roka Klare Fromove, ljubke ne-čakinke gospodične Fromove ...

Ko je Oskar prišel tisti večer domov, je našel svojo ženo pri oknu. Poročni prstan je imela spet na prstu in niti slutiti ni, da je mislila na nekaj čisto drugega kakor na cvetje na oknu ...

"No," je dejal, potem ko jo je kakor navadno poljubil, "kako se je moje dekletce danes ime-lo?"

"Same skrbi," je rekla Klara. Ne da bi se bila obrnila. "Pri Smithu Epsomu je sol za dva pennyja cenejša kakor pri He-alth Storu, Oskar."

"Veseli me, da si to odkrila," je dejal Oskar. "Saj zmerom pra-vim, da daje nakupovanje gos-podinji dosti opravka. Ali si sreča-la kakšnega znanca?"

"Na kosilu sem bila pri Hetty Vinovi," je rekla Klara.

"Ne razumem, zakaj ne obe-duješ doma. Tista dva pennyja, ki si jih prihranila pri soli, si

pri jedi spet izdala. Mladi ljud-je zmerom mislijo, da se mora-jo zabavati. Tudi ne vem, ali je mrs. Vinova prava družba zate. Prav za prav sovražim vdove z rdeče loščenimi nohti. Le nikar ne poslušaj njenih nasvetov. Na-sveti so nevarne stvari."

"Vem, Oskar," je rekla Klara. Drugi dan, ko je Oskar odšel v pisarno, je njen prstan romal v ročno torbico.

Ni vedela, zakaj se je že od včeraj sem jezila nanj in ni mo-gla spati. Nikoli ne utegne člo-rek toliko premišljevati ko po-noči, ko mirno leži in ne more spati. Nevarno je, da si zastav-ljamo vprašanje, ali moža zares ljubimo, še nevarnejše je, da po-skušamo najti vzroke ljubezni, in ne najdemo niti enega prepri-čevalnega. In nevarno je, če od-ložimo poročni prstan, tudi če si za na cesto nataknejo rokavi-ce ... Človek ima občutek ne-ukrotljive, čudovite prostosti. To se kaže v njegovi hoji, njego-vem nasmeju, v njegovih očeh.

In polagoma se je Klara nava-dila, da je prstan anela, kadar je Oskar odšel, seveda ga je pa eno ali dve minuti pred njego-vim prihodom spet nataknila na prst. Brez tega zlatega obročka je bilo mnogo lažje živati in pi-sati, kajti bil je masiven. In s tem občutkom prostosti in misli na pustolovščine je prihajala na sebi na neodvisnost ... Njene oči so zopet dobile tisti stari lesk, lica so ji žarela. Na cesti ni gle-da za njo samo Peter ...

Ni govorila z njim, čeprav so jo njegove oči prosile za kakšno besedo. Ni ga smela spodbujati. Poročil se bo s pridnim dekle-tom, ki mu bo dobra žena. Kla-ra je potlačila sovraštvo proti njej. Poiskala je Petra v telefon-skem imeniku. Njegov oče je bil Hugh Smedley. Potem je tudi odkrila, da je bila njena potrež-enska nekoč pri njegovi materi v službi. In tako je nehote izvede-la, da je gospod Peter prestal baš svojo zadnjo skušnjo, in da uživa počitnice, preden bo nasto-pil svoje mesto v zdravstvenem ministrstvu. Prijetno ji je bilo pomisliti na to, da bo diplomiral za zdravnika.

A nekega dne je izgubila po-ročni prstan.

Ko je Hetty Vinova nepriča-kovano obiskala Klara, je našla preproge zvite, tapacirano pohi-štvo nakupičeno drugo nad dru-gim, Klara in služkinja sta pa klečali na tleh.

"Ali že za poletje čistite?" je vprašala.

"Ne, moj poročni prstan išče-va," je potožila Klara. "Odložila sem ga. Včasih ga snamem, ka-dar sem sama. In zdaj ga ne mo-rem najti, Oskar bo pa vsak hip doma."

"Ali mu je to kaj mar?" je re-ka Hetty.

"Ali mu je to kaj mar?" je od-jeknilo v Klari.

Hetty je bila svojega pokojne-ga moža ovila okoli prsta. A O-skar — ne. On je spadal k ti-stim možem, ki poročnega pr-stana ne morejo sneti s prsta vse dotle, dokler ne bi v njihovo truplo ležalo v krsti. Klara je bila vsa zmedena. Lase je imela razmršene, v lica je pa zdaj pre-bledela, zdaj spet zagorela.

"Gospod je prišel," je iznena-da rekla Gladys.

"Nate hitro moj prstan," je rekla Hetty. Ravno o pravem

Kingsley Wood, angleški letal-ski minister.

času si ga je še nataknila na prst, tedaj je vstopil Oskar.

"Za božjo voljo," je vzkliznil, videč nered, ki je vladal v sobi. "Kaj se je pa vendar zgodilo?"

"Iz kamina se je kadilo, O-skar," se je zlagala Klara. "Za-to smo vse pohištvo odmaknili od zidu. Saj gremo lahko v jedil-nico."

"Zelo neprijetno," je dejal O-skar. Zdaj je šele opazil, da je v sobi tudi Hetty.

Le-ta je Oskarja takoj zaplet-la v pogovor, da bi se Klara u-tegnila zbrati. Svoje sočutje z vsemi teptanimi ženami je skrila za smehom. Uboga ženica, ki si ni upala Oskarju priznati, kaj se ji je pripetilo. Zakaj je treba la-gati? Klara že ni bila ženska, ki se v neprijetnem položaju takoj znajde. Pogled na Oskarjev o-braz jo je poučil, da tu ni bilo pričakovati nikakršnega razume-vanja. Takoj bi zaslutil najhuj-še ...

Ko je nazadnje vstala, da bi se poslovila, je v njeno preseneče-nje vstal tudi Oskar.

"Menda mi boste dovolili, da vas spremim domov," je dejal.

Zdaj bo Klara utegnila poiska-ti svoj prstan, je pomislila Het-ty. Za slovo jo je poljubila in je z Oskarjem odšla iz hiše. V svo-ji novi poletni obleki je bila vi-deti zelo elegantna. V njeno za-čudenje se je Oskar danes vedel proti njej izjemno vljudno. Gle-da jo je predreno izzivaje in jo je več ko enkrat pobožal po roki.

"Menda me boste povabili k sebi," je dejal, ko sta stala pred vrtnimi vrati.

"Oprostite, a nekam pojdem še na obisk, in moram takoj spet oditi," je rekla Hetty.

"Kako bi bilo, če bi kdaj zve-čer šla v kino?"

"Mislim sem, da se za kino ne zanimate."

"To je odvisno od okoliščin," je pomembno menil Oskar. "Kak-šni filmi vas zanimajo?"

"To bi morala vprašati Klara," je rekla Hetty.

"Saj nisem govoril o tem, da bi s Klaro šli v kino," je odvrnil Oskar. "Povabil sem vas! Pojdite no, ljuba Hetty, ne morem verjeti, da ste še tako naivni. Vdova, ki sname svoj poročni pr-stan in si pobarva nohte ..."

Hetty ni rekla nič, ampak hrupno zaloputnila vrata na svojo pot. Odšla je. Klara? Predzrost! Odslej bo povedoval Klari vso nadal-jo občevarje z njo. Nikakor ne biti tako zaupna z žensko, ki nosi poročnega prstana.

Bil je doma. Pred vrati je obstal kakor ukopan. Za-se je zlato. Hettyin poročni stan. Pobral ga je. Ne, prstan bil Hettyin, bil je ženin. To je lo ko pribito, kajti na notri strani je bil vgrviran da-njune poroke.

Klara ga je iskala vsa ob-na. Jutri bo morala obrni hišo. V jedilnici je dala za-ti. Kako ljubeznivo ji je bila ty pomagala! Sama je bila iz sebe. Bala se je Oskarjev jeznega izbruha in njegovih krih opazk ... Tisti večer je la večerja posebno zopna. prav Oskar ni bil neprijazen, je celo vljudnejši kakor Govoril je o tem in onem.

"Kolikšna škoda, da je ta ko neprijazno!" je rekla Klara sta povečerjala.

"Neprijazno?" je menil O-skar.

"Vsaka soba je lepa, če si ti meni. Pridi, dragica, sedvi veliki naslanjač!"

Sedla je zraven njega. Ne jo je prijel za roko.

"Stiri leta je že, odkar se nadel ta prstan," je dejal.

Zdi se mi, da postaja počas-dalje ožji. Dovolj, da pogle-vgrvirani datum."

Klara se je ustrašila in je čela nekaj razburjeno go-vo da bi ga spravila na druge me. "Daj, da vidim," je ponovi-skar in ji začel snemati prstan. Klari je srce zastajalo. Na je bil Hettyin prstan tesneje Oskar se je zaman trudil, da ga ji snel. Klara bi najraje vriskala, tako se ji je oja-sreče. Oskar je bil divji. Na-šil je obrvi. Iz kopalnice je nesel milo. Zdaj je Klara na ko vedela, da mož nekaj sluti. "Jutri zjutraj ga bom le v rokah," je dejal. "Predem dem v pisarno, me boš spre-k zlatarju."

Njegova jeza se ni po-vzel je časopis in čital. Klara odrezal, ga je minila vsa ne-Ne da bi jo bil poljubil in ji-čil lahko noč, je legel v post-ležala njegovo glasno smrta-In potem — odbilo je polno-je vstala in se oblekla. Vzel svojo denarnico iz ogozle-malega kovčega, ki ga je pr-sala še od doma. Oskar se je smilil, a kratko in malo ni-gla prenesti prizora, ki ga pričakovala jutri zjutraj. Bil-še na cesti, ko se je spomnila je brez drobiža; pri sebi je la-sa samo desetak. Odsila je na v spalnico, položila bankove-toaletno mizico in je segla v skarjev hlačni žep. Prav nič ni bala, da bi ga zbudila. Zme-je spal ko ubit. Hotela je pre-če drobiža do jutri zjutraj, kler ne bodo banke odprli, da lahko dvignila nekaj svojega-narja. Prvo, kar je otipala, je lo nekaj okroglega. Prstan! N-poročni prstan! —

POSLUŠAJTE

PALANDECH'S TRAVEL BUREAU

Folklore Radio Program

Every Sunday from 1 to 2 P.M.

Station WVAE — 1200 Kilocycles

SPOMIN NA STARO DOMOVINO

"NAŠI KRAJI"

ZBIRKA 87 SLIK iz vseh krajev Slovenije. V finem bakrotisku na dobrem papirju, v veli-kosti 5x7½ inčev

Ta krasna zbirka, vas stane samo \$1

SPADA V VSAKI SLOVENSKI DOM

GLAS NARODA (Dep. N.) 216 W. 18th Street, New York

Največja zaloga slovenskih knjig v Ameriki!

V knjigarni "Glas Naroda" lahko dobite vsakovrstne slovenske knjige naših priznanih pisateljev: Cankarja, Tavčarja, Jurčiča, Preglja, Kmetova, Milčinskega, itd. V zalogi imamo prevode del svetovnoznanih mojstrov: Gospodarske, gospodinjske in poučne knjige ... Igre, pesmi, zemljevide,

Ljubitelji lepe knjige naj pišejo po cenik knjig, ki jih imamo v zalogi.